

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
tedenska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
istop. peči-vrsta
maloglasni po 130
in 20, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
p. Pr. večim g.
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
režen, pondeljke in
dneva bo praznik

Uredništvo je v Kopnarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nehrankirano
pismo se ne sprejema - Uredništvo
telefon št. 2050, upravljalstvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopnarjevi ulici št. 6 - Celokupni
račun: Ljubljana št. 10.050 in 10.34
za inštalac. Sotajeto št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Gospodarski pomen univerz

Po četrtkah predsednikov vlade, senata in zbornice je odgovoril predsednik Masaryk z velepomembnim govorom, v katerem je dejal tudi to-le:

Opozoril bi tu na nujnost bolj izdatnega podpiranja znanstvenega dela univerz in zlasti naglašam to z gospodarskega stališča. Na primer: kemija in fizika sta za aspiracije industrije in poljedelstva znanstvena podlaga. Kako? Ker ter važni programi poskrbljajo na naših visokih šolah? Dotacije so nezadostne; če se hoče, da so profesorji in njih učenci na višku časa, potem morajo imeti dovolj sredstev za poskuse, za obisk podjetij doma in v tujini, za nakup knjig in časopisov. Na vsak način pa moramo skrbeti tudi zato, da imamo za začetek znamenite učitelje in raziskovalce iz tujine. Vsega tega pa ni mogoče izvesti brez povišanja proračuna. Industrija in poljedelstvo ne zmagata v svetovni konkurenci, če ni njih znanstvena podlaga utrjena. Življenjski interes našega industrijalca, našega delavca in kmetovalca je v tem, da je znanstveni nivo naših teoretikov in praktikov čim višji. V industriji in poljedelstvu je potrebna podjetnost, iznajdljivost, kozmopolitizem...

Stare in dobro opremljene so češkoslovaške univerze in za naše razmere naravnost idealne. Vseeno pa pravi predsednik češkoslovaške republike, ki je na tem polju strokovnjak, da so te univerze preslabo dotirane.

Naša država še ni tako bogata, kakor je češkoslovaška in zato tudi ne more nakrat storiti za izpopolnitev svojih univerz toliko ko Češkoslovaška. Ali na drugi strani je uvaževati tudi to-le: Na kako visoki svopnji je češkoslovaško poljedelstvo in na kakšni je naše. Kako neprimerno večji je donos češke zemlje ko naše in čeprav je zlasti vojvodinska zemlja neprimerno lovitnejša od češke. Ali ni razlog za to razliko tudi v tem, da je bila že od nekdaj na češkoslovaškem znanost na visoki stopnji, dočim naša še ni bila niti v povojih?

Vse preveč naša odločujoča in sodočujoča javnost pozablja na pravi namen univerz. Večina bi skoraj hotela univerze degradirati na stopnjo tovarn za fabrikacijo uradniškega naraščaja z akademsko kvalifikacijo. V resnici pa vrše univerze ta polje le mimogrede, dajajo pa njih glavni namen v znanstvenem delu. To pa je zopet uspešno le tam, kjer je dovolj sredstev za eksperimente in kjer bogate knjižnice skrbje, da morejo profesorji in dijaki v resnici korakati s časom.

Vedno se čujejo tožbe, da naše kmetijstvo nazaduje, da je izkupiček za vse težko delo kmetovalca negativen. Jasnogo, le preveč resnice je v tem, toda na drugi strani, ali pa tudi skrbimo, da izrabimo naš kmetovalec vse možnosti. Ali se dovolj in pravi gnoji? Ali se sejejo prava in za našo drželo primerna semena? Ali je sploh naše gospodarstvo na zdravi podlagi? Cela vrsta sličnih vprašanj še obstoji in vsako teh vprašanj pa zahteva jasen in strikten odgovor. Z uganjanji in modrovanjem nam ni pomagati, temveč le odgovorom, ki je vseskozi znanstveno utemeljen. Tega pa nam more dati le z vsemi sredstvi opremljena univerza. Kakšna pa so sredstva naše univerze?

In prav tako je s slovensko industrijo. Radi ostre svetovne konkurence more uspeti le proizvajalec prvovrstnega blaga, ker ni računati na to, da bi s konumenta izropano zaščitno carino mogli še dolgo upirati se boljšemu in cenejšemu blagu. Napredek industrije pa je čisto odvisen od znanstvenega dela in ne slučaj, temveč nujnost je, da obvlada Nemčija v kemični trgovini ves svet, ker je tudi nemška kemija sistem.

Univerza je najvišji duševni kapital, ki ga ima narod. Ta duševni kapital ni nič manj važen za gospodarski napredek naroda kakor je denarni kapital. Če daje denar in kapital sredstva za materialno izvršitev dela, pa daje univerza one duševne sposobnosti, ki šele omogočijo graditev.

Vedno pravimo, da se moramo gospodarsko osamosvojiti, ker šele potem bomo v resnici svobodni. Je to popolnoma res, vendar pa pri tem ne smemo pozabiti, da je gospodarska osamosvojitev nemogoča, če nismo tudi znanstveno neodvisni. Če bomo vedno ostali na sedanji dobi, da nam mora tujina pribavljati stroje, metode dela in da nam ta vrhu vsega še predpisuje, kaj moramo uporabljati, potem je gospodarska osamosvojitev nemogoča.

Kriza našega vinogradništva

V Sloveniji na en hl do 250 Din zgube - Uspešno delo slovenskih zadrug

Belgrad, 10. marca. k. Kakor smo že včeraj poročali v »Slov. listu«, so se na včerajšnjem kongresu vinogradnikov vsi referati in razgovori glede vladajoče krize vinogradništva sukali okoli vprašanj: kako povečati izvoz vina in grozdja v inozemstvo, kako dvigniti potrošnje vina in grozdja v domači državi. Soglasno sprejete resolucije so bile odsev teh razprav, ki so trajale ves prejšnji dan in še pozno v noč. Čeprav so se tuptam pokazala nekatera nesoglasja med delegati v pogledu interesov posameznih vinarskih okolišev v državi, ki jih gledajo predlogov glede izvrševanja naredbe k novemu kazenskemu zakonu itd., je vendar vsaka stran nekoliko popustila.

Tako se je n. pr. ugotovilo, da znaša izguba vinogradnikov vsled povišanja obdelovalnih stroškov in padanja vinskih cen pri vsakem hektolitr pri kvalitativno dobri letini 1928 v brodskih vinogradih 93, v zagrebških 110, v hrvatskih in zagorskih 105, v Dalmaciji 114 in v vojvodinskih 80 do 90 Din. V Sloveniji so izgube še veliko večje, ker so se cene že skoraj prilagodile cenam južnih vin in je pridelek za polovico manjši. Menda ne bo preveč, če rečemo, da znašajo

izgube v Sloveniji okrog 200 do 250 Din na hektoliter.

Na kongresu sprejeta resolucija je skoraj v vseh točkah tudi za Dravsko banovino velevažnega pomena, posebno, ker nimamo skoraj nikjer zemlje, ki bi se dala v kratkem času uporabljati v druge kulture. Pri tem bo treba posebno skrbeti za kvaliteto naših vin, kajti samo na tej podlagi bo mogoča konkurenca z južnimi vini, četudi bi se uresničile vse želje resolucije.

Na kongresu vinogradnikov se je polagala velika pažnja na ustanovitev vinarskih zadrug, katere organizacije bi se morale tudi v Sloveniji še izpopolniti, čeprav so nekatere obstoječe že združene, n. pr. na Štajerskem v Osrednji vinarski zadrugi. V Mariboru se je ustanovila tudi že izvozna zadruga za Jugoslavijo, ki si je nabavila v bližini Gradca veliko lastno klet in že začela obratovati. Morda bo ravno ona kot najbližja izhodna točka za severni trg postala velevažen faktor za izvoz jugoslovanskih vin in bi ji bilo potrebno dati izdatnih državnih podpor, dočim je dosedaj uživala pomoč le od domačih denarnih krogov, potom Zadrugne zveze v Ljubljani.

Pomoč vlade

Doklade na pivo bodo povečane — Izvozne premije za vino se poviša o — Drugi ukrepi

Belgrad, 10. marca. k. Povodom kongresa vinogradnikov je v imenu finančnega ministra njegov pomočnik g. dr. Gospodnetić dal daljšo izjavo, v kateri je podal stališče vlade v tem vprašanju. Med drugim je izjavil, da je vlada sklenila, da se doklade na pivo povi-

šajo in sicer v korist banovin od 30 na 60 Din in v korist občin od 60 na 100 Din na 100 litrov. Lansko leto se je vpeljala premija za izvoz vina in sicer 40 Din na 100 litrov. To se je pokazalo kot zelo koristno. Izvoz, za katerega se je že mislilo, da bo padel, je ostal na isti

Zopet bombni atentat makedonstvujuščih

Najprej ustrelil stražnika, nato zagnal bombo v kavarno — 15 oseb ranjenih, 4 težko

Belgrad, 10. marca. AA. Snoči ob 19.30 sta dve tuji osebi prišli do kavarne »Ujedinjenje« v Strumici, kjer je eden izmed njih predhodno ubil z revolverskim strelom v ledja občinskega stražnika, ki se je nahajal v neposredni bližini, dočim je drugi vrzel bombo v kavarno,

kjer je bilo večje število meščanov. Bomba je raniła 15 oseb, 4 težje. Na begu sta atentatorja vrgla od sebe 4 bombe, 1 revolver in 1 klobuk. Na bombah je napis »V. M. R. O.«, kratica za revolucionarno organizacijo makedonstvujuščih.

Atentatorji - so iz Bolgarske

Sklepni protokol bolgarsko-jugoslovanske komisije to priznava

Belgrad, 10. marca. AA. Sklepni protokol seje bolgarsko-jugoslovanske stalne, mešane komisije, ki je bila včeraj v Caribrodu, se glasi:

Bolgarsko-jugoslovanska stalna mešana komisija, ki se je sestala na željo jugoslovanske vlade v Caribrodu, je po pregledu celokupnega gradiva, zbranega od jugoslovanskih oblastev in predloženega komisiji o izvršenih atentatih v Kočanah, v Pirotu, Krivi Palanki in Strumici, in po izmenjavi misli o tem sklenila to-le:

1. Komisija najstrožje obsoja atentate v Krivi Palanki, v Kočanah in Pirotu, ker ne škodujejo samo državi, ki je žrtev atentatov, temveč nasprotujejo tudi visokim ciljem ki so prešli spoznanjem z dne 14. februarja t. l.

2. Ker dokazuje gradivo, izročeno od strani jugoslovanskih delegatov, da so atentatorji prišli iz Bolgarske in da so po izvršenih atentatih pobegnili na Bolgarsko, je bolgarska delegacija prosila, da sme to gradivo izročiti svoji vladi v nadaljnjo uporabo.

Vsaka država ima druge potrebe, vsaka država tudi druge prednosti. Kakšne so naše potrebe, moramo vedeti mi sami in kje moramo doseči največ, tudi to moramo vedeti mi sami. Naloga univerze pa je, da nam vse to znanstveno dokaže ter da ustvari našemu gospodarstvu podlago, ki bo vedno držala. Toda te svoje naloge more univerza izvršiti le, če je z vsem oskrbljena.

Največji duševni kapital naroda so njegove univerze. Ta kapital pa je dobro naložen le, če so univerze dobro dotirane. Ali pa je naš duševni kapital dobro naložen? Ali ne velja Masarykov opomin še v posebni vrsti nam?

Kosta Jovanović - oproščen

Belgrad, 10. marca. k. Senzacionalna razprava proti bivšemu belgrajskemu podžupanu dr. Kostu Jovanoviću se je danes končala. Kakor znano je bivši belgrajski podžupan dr. Kosta Jovanović objavil svojčas v belgrajskem časopisu serijo člankov, v katerih je zelo ostro kritiziral delovanje sedanje občinske uprave, kateri na čelu je Miloš Savčić. Za izid razprave je vladalo v Belgradu izredno veliko zanimanje. Še včeraj in danes se je vršila med zastopnikom belgrajškega občinskega odbora, odvetnikom Bogičem in dr. Kostu Jovanovićem živa polemika na podlagi dokumentov, ki naj bi dokazovali, da je tudi bivši občinski odbor, kateremu na čelu sta bila sedanji minister dr. Kumanudi in dr. Jovanović, izvršil ista dela, za katera je dr. Kosta Jovanović kritiziral sedanji občinski odbor.

Sodišče je danes izreklo sledečo sodbo. Za odložitve razprave ni nobenega povoda in zato se razsoja. Sodišče smatra, da je vseh 12 obdolžitve razdeliti po kvalifikaciji v tri skupine. Prva skupina obsega inkriminirane izraze v člankih g. Jovanoviča, ki jih je on s pričami dokazal kot resnične in z ozirom na to ne vsebujejo nobene klevete. Druga skupina obsega inkriminirane izraze v člankih, ki so po svojem obsegu in pretenzijah objektivna kritika in z ozirom na to niso kaznjiva. Tretja skupina vsebuje inkriminirane izraze, ki vsebujejo vse klevete z ozirom na dejstvo, da je obtoženi kot osebnost, ki je bila verzirana v kriminalni politiki in z ozirom na to, da je to njegovo subjektivno mišljenje in ne zlonamerno, je sodišče prišlo do sklepa, da je obtoženemu zelo verjeti v resničnostih teh dejstev in smatra, da je v upravičeni zmoti. Na temelju vsega tega se oprosti dr. Kosta Jovanović od vsake kazni. Istotako mu tudi ni treba plačati nobenih stroškov.

S tem je bivši podžupan oproščen. Nastane pa vprašanje, kdo bo moral sedaj izvajati posledice.

Naša delegacija v Pragi

Praga, 10. marca. AA. Nocoj so bile zaključene svečanosti 80 letnice predsednika češkoslovaške republike g. T. G. Masaryka. Češkoslovaški narod in kulturno inozemstvo je na najlepši način manifestiralo tekot proslave simpatije za prvega predsednika češkoslovaške republike. Naši delegaciji je bila v Pragi posvečena povsod najlepša pažnja in za njo se je povsod najlepše skrbelo.

Ljudska hranilnica v Somboru ustaviplačila

Zagreb, 10. marca. r. Predvčeršnjim se je v Somboru zaprla Ljudska hranilnica, kar je izzvalo ogromno senzacijo. Za časa vojne je prišel kot politični zaslusljenec v Sombor Joco Spal, ki si je nato pridobil v mestu velike simpatije ter v oštovanje raborskih meščanov. Dobil je mesto v Ljudski hranilnici ter je kot soliden človek užival pomenje zaupanje. Po zadnji letni skupščini so pa začeli člani ravnateljstva izstopati in je končno osvojil Joco Spal sam v odstvu hranilnice. V mestu so nastale različne govorice, ki so vzbujale senco na njega, da kar so vlagatelji začeli dvigati svoj denar. Hranilnica pa je nenadoma enostavno zaprla svoje lokale in izplačevanje ustavila, nakar je policija aretirala Joca Spala.

20 odstotni boni plačani po 80 odstotkov

Ljubljana, 10. marca. Danes dopoldne se je na tukajšnjem finančnem ravnateljstvu vršila licitacija 20% kronskih priznanic, ki so bile dosedaj hranjene v blagajni finančnega ravnateljstva, v nominalni vrednosti 144.161,75 Din. Licitaciji so prisostvovali zastopniki denarnih zavodov. Prva ponudba se je glasila na 50%, pa se je polagoma cena zvišala do 79%, kar je ponudil Kreditni zavod, nato pa je dobil priznanice po ceni 80%, ker je bil najvišji ponudnik, g. Jankole za Upravo Merkurja, ki jih je prevzel in plačal. Ta dosežena cena odgovarja sedanjemu tržnemu položaju, ki postaja vedno bolj čvrst, čim bolj se približujemo zadnjemu roku, t. j. 17. marcu.

Vranič in Maričič izročena sodišču

Zagreb, 10. marca. r. Policija je končala preiskavo v aferi zagrebske carinarnice. Poneverjena vsota znaša nad 5 milijonov dinarjev. Glavni osumljenec Vranič vztraja pri svoji izjavi, da je dal denar Maričiču, zagrebskemu trgovcu s kožami. Nasprotno pa ta izjavlja, da je prejel od Vraniča le 950.000 Din in to leta 1922., katero vsoto pa mu je pošteno vrnil, plačajoč še 10.000 Din za obresti. Na policiji so se javili trgovci, ki navajajo, da so si v zadnjem času večkrat izposodili pri Maričiču večjo vsoto denarja. Na podlagi tega je policija pričela s temeljito preiskavo v drugem pravcu. Obstoja tudi sum, da je Vranič poneverjeni denar neke skril, vendar se pa nahajališča ne da odkriti. Ker so sedaj preiskave v glavnem končane, je policija danes izročila Vraniča in Maričiča zagrebskemu sodišču.

Vesti iz države

Zagreb, 10. marca. r. Direkcija zagrebske električne centrale bo spustila jutri svojo strujo v novo električno omrežje, ki sta ga gradili skupno zagrebska in karlovačka centrala. S tem se je pričela skupna oddaja električne struje. Pozimi, ko ima karlovačka hidrocentrala dovolj vode na razpolago, bo oddajala višek struje v Zagreb, dočim bo dobil Karlovac v poletnih mesecih, ko primanjkuje vode za hidrocentralo, električno energijo iz velike zagrebske kalorične centrale.

Belgrad, 10. marca. k. Pred kasacijskim sodiščem se je danes končal dolgotrajni proces proti bivšemu knjigovodji verskega ministarstva Vasiliju Arandjeloviću. Svoječasno je bil pred belgrajskim sodiščem obsojen radi tega, ker je kot knjigovodja verskega ministarstva poneveril 630.749 Din državnega premoženja, ter je nato kljub temu, da je oženjen in ima tri otroke, poskušal pobegniti s tujim potnim listom in z muzikantino Ružo Živkovićev v Grčijo. Toda na meji so ga prijeli in je bil nato pred sodiščem obsojen na tri leta težke ječe. Apelacijsko sodišče je smatralo, da je ta kazen prenizka in jo je povišalo na 8 let. Najvišje sodišče je danes odobrilo to razsodbo apelacijskega sodišča in je s tem ta proces, ki je vzbudil svoj čas v belgrajski družbi vredno veliko senzacijo, definitivno končan.

Pred krizo v Nemčiji

Berlin, 10. marca. n. Vladna kriza ali pa razpust nemškega državnega zbora je skoro neizogibna. Ta vtis vlada nočjo po pogajanjih med vladnimi strankami, katerih pa se nemška ljudstva stranka ni več udeležila. Pokazalo se je, da težkoče po izostanku nemške ljudske stranke niso postale manjše in da je upanje, da bi prišlo do vlade tako zvane weimarske koalicije socialnih demokratov, demokratov in obeh katoliških strank, centroma in bavarske ljudske stranke, postalo minimalno. Položaj je otežkočen še s tem, da je zelo dvomljivo, ali bi se bavarska ljudska stranka udeležila weimarske koalicije. V sredo bo odločilo tretje čitanje Youngovih zakonov. Nobene bojazni ni, da bi pri tem moglo priti do presenečenj in je verjetno, da bodo zunanje-politični zakoni sprejeti s primerno večino. Nerešeno bo ostalo samo vprašanje, kaj naj se zgodi potem. Računa se z možnostjo, da bo nemška ljudska stranka takoj po sprejemu Youngovih zakonov odpoklicala oboja svoja ministra dr. Curtiusa in Molendhauerja. Čuje se, da je državni predsednik Hindenburg že pristal na to, da se v primeru neuspeha pogajanj vladnih strank razpusti nemški državni zbor. Če bi prišlo do tega, potem bi moral bodisi okrnjeni Müllerjev kabinet ali pa posebni, v to svorbo sestavljeni prehodni kabinet, ki bi bil najbrže orientiran bolj desničarsko kot sedanji, izvesti nove volitve. V smislu izjemnih določb čl. 48 državne ustave bi se moral potem tudi naredbenim potom uveljaviti zasilni državni proračun.

Zakon proti terorju bo sprejet

Dunaj, 10. marca. r. Politična atmosfera radi zakona proti terorju se je popolnoma razčistila in se lahko računa s tem, da je sporazum med meščanskimi strankami večine in socialnimi demokrati v tem vprašanju popoln. Pričakuje se, da bo še v tem zasedanju, to je do 12. t. m. zakon z neznatnimi spremembami sprejet. Meščanske stranke označujejo ta sporazum kot velik poraz socialnih demokratov, ki so morali sprejeti predlog meščanskih strank.

Pogajanja med delegati

Vprašanje varnosti v ospredju — Možnost sredozemskega pakta

London, 10. marca. AA. Snoči so se vršili med delegati pomorske razorožitvene konference številni razgovori, o katerih pa varujejo najstrožjo tajnost.

Kakor se izve, je bil namen teh razgovorov, da se omogoči Briandu izjava, da bo Francija znižala svoje zahteve omenjene v francoski spomenici, če bo prejela v zameno potrebna jamstva. Kakor znano, zahteva Francija, naj se ji prizna za 724.479 ton vojnih ladij. Listi menijo, da bi bila jamstva, ki jih zahteva Francija, sredozemski pakt, ki bi obvezal interesirane države, da bi se v primeru potrebe dogovorile za skupno akcijo in se ne samo posvetovala.

Posvetovanja so imela svoj vrhunec v Chequersu, kjer so se sestali Briand, Stimson, MacDonald in Henderson. Davi so se posvetovanja glede vprašanja varnosti med francoskimi, angleškimi in ameriškimi delegati nadaljevala. Popoldne bo plenarna seja vodij delegacij. Znano je, da angleška vlada, ki si je s štatutom Društva narodov in z locarnsko pogodbo naprtla dovolj odgovornosti, ni voljna nalogati si nova bremena.

MacDonald je že v večeršnjem govoru Ameriki izjavil, da je angleška vlada proti vsaki pogodbi, ki bi ustvarjala nove vojaške zveze.

Anglija in Amerika proti vojaškim zvezam

London, 10. marca. n. Briand je poskušal na Tardieujevo željo v ločenih razgovorih s Stimsonom in MacDonaldom pripraviti Anglijo in Ameriko do tega, da bi sklenili s Francijo po-

godbo glede medsebojnega podpiranja pri neizvajanem napadu. Stimson in MacDonald sta izjavila soglasno, da vojaških in političnih zvez po vzoru slinčnih predvojnih pogodb ne moreta skleniti. Stimson je izjavil jasno, da bi ameriški senat smatral vsakršno politično obveznost Amerike z Evropo za pretvezo, da odkloni celotno londonsko pogodbo o razorožitvi. Briand je v imenu Francije ponudil za vojaško zvezo trojice (Amerike, Anglije in Francije), da bi Francija žrtvovala 50 odstotkov od francoskega pomorskega gradbenega načrta, ki ga je Tardieu predložil konferenci. Po tej odklonitvi je predlagal Briand, da bi se razpravljalo o interpretaciji anglosaške miroljubnosti, nakar je dobil odgovor, da bi v primeru, če vztraja Francija na sodelovanju Amerike v kaki zavarovalni pogodbi, prišla v poštev samo interpretacija MacDonaldove in Hooverjeve washingtonske mirovne izjave od lanske jeseni. Taka interpretacija bi se lahko dovolila, če bi vse države, ki podpišejo londonsko razorožitveno pogodbo, izjavile, da bodo od uveljavljenja pogodbe dalje sodelovale za ohranitev svetovnega mira. Briand bo pred sestankom delegacijskih šefov danes popoldne stopil v stik s Tardieujem in francoskim kabinetom, ali sploh more biti taka izjava in v kateri obliki za Francijo povod, da skrajša svoj pomorski gradbeni program. V francoskih in ameriških krogih v nedeljo niso bili optimistični ter se je govorilo o tem, da sestank delegacijskih šefov lahko postane kriza konference, ker se bo Briand, če se mu ne posreči, doseči zadostno interpretacijo anglosaške stališča pri kršitvi Kellogove pogodbe ali določb Društva narodov, vrnil v Pariz in prepustil vodstvo francoske delegacije mornariškemu ministru.

Francosko-italijanska pogodba o Sredozemskem morju bo sklenjena

London, 10. marca. n. Današnji razgovor med angleško, francosko in ameriško delegacijo o vprašanju zavarovanja je že dovedel do bistvenega zblizanja med anglosaškim in francoskim stališčem. Stimson je izjavil, da so Združene države zahtevale pred svojo izjavo o angleških ali francoskih zavarovalnih predlogih nedvoumne garancije, da po Franciji zaželeno mirovno zavarovanje ni naperjeno proti Italiji, ali da bi se mislilo na to, da bi anglosaške države prevzele vlogo raz-

sodnika v eventualnem francosko-italijanskem konfliktu. Briand je na to izjavil, da so se že začela direktna francosko-italijanska pogajanja za odpravo vseh še obstoječih političnih in gospodarskih sporov in da so anglosaške države lahko zagotovljene, da bo pred zaključitvijo pogodbe peterih držav odstranjen s sveta možnost kakega francosko-italijanskega konflikta. Cilj teh pogajanj je dalekosežna francosko-italijanska pogodba o Sredozemskem morju brez podpisa kake tretje stranke.

Indijsko vprašanje se poostruje

London, 10. marca. n. Na vprašanje v poslanski zbornici je izjavil minister za Indijo, da ne more podati nobene izjave, kako bo vlada postopala proti Gandiju. Stališče nasproti nacionalističnim strujam je že določeno v govoru indijskega podkralja. Podkralj je izjavil, da se indijska vlada z nobenimi grožnjami ali bojkotskimi akcijami ne bo dala pripraviti do tega, da bi pospešila razvoj indijske samouprave.

Pariz, 10. marca. n. V intervjuju v »Matinu« je Gandi še izjavil, da bi morali Angličje aretirati najmanj 50.000 oseb, da bi mogli gibanje za neodvisnost zatreti. Njega samega bodo gotovo zaprli prvega. Gandi upa, da bodo vsi narodi sveta, ki imajo še čul za pravico, nastopili zanj in Angležem pojasnili njihove zločine v Indiji. V govoru v Ahmedabadu je ponovil svojo izjavo, da se pasivni odpor ne bo ustavil prej, dokler ne bodo on in njegovi pristaši aretirani.

„Pohod mučenikov“

London, 10. marca. k. Gandi je izdal zadržanja navodila, kako naj se izvaja »neposlušnost proti britanskemu režimu«. S petdesetimi najzvestejšimi pripadniki bo iz samostana Satyagraha poleg mesta Ahmedaba od-

šel peš na pot proti Cambayu, ki je oddaljen kakih 90 km. Spotoma se bodo romarji hranili le od tega, kar bodo dobili v bogajme od prebivalstva in bodo pili samo studenčnico. S seboj bodo vodili konja, ki ga bo smel zajahati le tisti, kdor bi tako omagal, da ne bi mogel peš nadaljevati pota. Toda »pot mučenikov«, kakor je Gandi sam nazval ekspedicijo, se ne bo nikjer ustavila, ne podnevu ne ponoči. Ko bodo prišli do mesta Borsad, kjer so velike soline, se bodo ustavili na bregu reke Mahi-Sagar. Tu bo Gandi govoril, vzel nekaj »oli in jo razdelil med svoje in oznanil propad »krivične britanske zakonodaje« ter proglasil najvišje pravo indskega naroda, da samo svobodno uživa sadove domače zemlje. To simbolično dejanje je predvsem naperjeno proti najnovejšemu, tako zvanemu Indian Salt-Act zakonu, ki ustanavlja državni monopol za produkcijo in razprado soli v Indiji. Če samo to Gandijevo dejanje si vlada lahko tolmači kot ščuvanje proti obstoječim zakonom in ga ukaže zapreti.

Stavke v Indiji se priče

Kalkuta, 10. marca. AA. Danes je pričelo stavkati v predilnicah v okraju Titagarh 20 tisoč delavcev. V neki predilnici je prišlo do spopadov. Policija je stavkujoče razpršila.

Pomoč poplavljenecem v Franciji

Pariz, 10. marca. n. Predsednik Doumergue in ministrski predsednik Tardieu sta se davi vrnila v Pariz s svojega potovanja po poplavljenem ozemlju. Tardieu je takoj sklical sejo ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o najnujnejši pomožni akciji za poplavljenice. Čuje se, da se namerava dovoliti poškodovane dolgoročen kredit za obnovo v znesku pol milijarde iz državnih sredstev. Minister za narodno zdravstvo je izdal okrožnico vsem oblastvom v poplavljenih krajih, v kateri se nahaja cela vrsta sanitarnih obrambnih odredb, da se preprečijo kužne bolezni. Predvsem

je minister odredil, da se zapro v poplavljenem ozemlju vsi vodnjaki. S pomočjo vojaške uprave in policije so se sestavile kolone, ki imajo nalogo, vršiti desinfekcijo. Nevarnost kužnih bolezni je toliko večja, ker je po poplavi nastopilo toplo vreme, katero bo še pospešilo razpadanje mrhovine in drugega lahko hitro pokvarljivega blaga. Po dosedanjih uradni statistiki je bilo v vsem poplavljenem ozemlju 217 smrtnih žrtev. S tem pa celotno število žrtev še dolgo ni ugotovljeno, ker so se pospravljalna dela šele začela.

Krvav pretep med delavci in komunisti

Atene, 10. marca. AA. Danes je prišlo v Pireju do ostrih spopadov med pirejskimi neodrejenimi delavci in komunisti. Delavci so priredili veliko skupščino v pirejskem gledališču. Na skupščini naj bi se bilo govorilo o ureditvi plač povodom proglasitve Pireja za svobodno luko. Med skupščino je vdrlo v dvorano kakih 500 oboroženih komunistov, ki so začeli razgrajati in motiti skupščino. Nastalo

je medsebojno prepiranje in tepež, tekom katerega je bilo ranjenih 5 komunistov. Naposled so se komunisti spoprijeli z delavci pred gledališčem in se medsebojno obstreljevali. Pri tem je bilo ranjenih 30 delavcev. Redarstvo je interveniralo in aretiralo 160 komunistov.

Dunajska vremenska napoved: Vedno bolj oblačno, na zapadu morda že padavine.

Protesti nekatoličanov proti verskemu preganjanju v Rusiji

Danska. Protestantiska cerkev v Danskiju je 9. marca organizirala po celi deželi molitve in donarne zbirke za preganjane kristjane v Rusiji.

Angličani. »Slovesen papežev protest proti tiranskemu morjenju sovjetske vlade v Rusiji dviga ugled njegove visoke službe v krščanskem svetu.« — Bishop Weldon, Durham.

»Sprejel sem vesti, po katerih je položaj izredno težaven.« — Anglikanski primas v Canterbury.

»Papež se s svojim protestom ni prenaljil. Dejstva, ki se razvijajo, so mu dala prav.« — North Mail.

Presbiterijani. Arthur I. Brown, predsednik presbiterijanskih misijonov v Združenih državah je odposlal pismo (po Reuterju), s katerim protestira proti vsakršnemu priznanju sovjetske vlade, dokler trajajo verska preganjanja v Rusiji.

Izraeliti. »Jewish Chronicle« objavlja oster članek proti sovjetskemu preganjalcu, ki ubijajo tudi Jude radi njihove vere in ki hočejo zatreti vsako idejo o veri in Bogu.

Pravoslavni. Skof Nikolaj, glavar pravoslavnih Rusov v Angliji, piše: »Onim, ki mislijo, da bodo protesti še bolj razkačili preganjalce, povem, da boljševiki ne morejo več povečati zločinstva, s katerim preganjajo vsako vero v Rusiji.«

Metropoli Klement, glavar bolgarske cerkve je za 9. marec odredil molitve in zbirke za preganjane kristjane.

Znano je, da je tudi patrijarh Dimitrij v imenu srbskega pravoslavja protestiral proti preganjanju vere v Rusiji.

Kalvinisti. V 700 kalvinističnih cerkvah v Holandiji so v aedelo kalvinski verniki poslušali govore o verskem zatiranju v Rusiji in nato opravili molitve.

Nemška mirovna liga. Nemška sekcija znane »Priateljske lige med konfesijskimi« je na kongresu v Berlinu izrazila globoko obžalovanje in proteste proti boljševiškim protiverskim metodam.

Mednarodna delavska zveza protestantskega delavstva je v imenu svojih organiziranih članov v Danskiju, Nemčiji, Holandskiju, Poljskiju in Šviciji tudi izrekla odločen protest proti zatiranju verske svobode v Rusiji, kakor smo že obsežneje poročali.

S carinske konference

Zeneva, 10. marca. n. Konferenca za carinsko premirje, ki se je zopet začela po francoskih predlogih trgovskega ministra Flaudina, je danes v prvi komisiji sprejela te predloge kot podlago za nadaljnjo razpravo. Zastopnik angleškega trgovskega ministra je opozoril na to, da so francoski predlogi znatno neugodnejši za one države, ki nimajo nobenih trgovinskih pogodb in torej tudi ne konsolidiranih carin. Zato je stavil vprašanje, kako pridejo te države do tega, da bi morale dovoliti popolno premirje v carinski vojni, dočim bi druge vlade bile primorane dovoliti samo 28% ali 40% premirje. Minister Flaudin je končno izjavil, da se mora sedanji položaj sprejeti kot izhodišče, ker sicer ne bi bilo mogoče priti dalje. Komisija je zato začela razpravo o predlogu.

Boj za kolektivizacijo vasi

Moskva, 10. marca. n. Do 1. marca se je ustanovilo 110.000 kolektivnih gospodarstev, v katerih se nahaja 14,3 milj. kmečkih gospodarstev, skupaj 55% vseh kmečkih gospodarstev v Rusiji.

Varšava, 10. marca. n. Neki varšavski opoldanski list javlja, da so se v obmejnem okraju Ostrog v Beli Rusiji uprli kmetje radi zaplenitve poljedelskega orodja in aretacije številnih kulakov ter da se je 2000 oseb zbralo pred poslopjem sovjetskega poveljništva. Oblasti so izpustile vse aretirance, zaplenjenega poljedelskega orodja pa niso vrnile. Množica je hotela nato prekoračiti poljsko mejo, kar pa je preprečilo sovjetsko vojaštvo. Potrdila te vesti ni.

Masaryk odide na oddih

Praga, 10. marca. m. Po naporih proslave rojstnega dne je predsednik Masaryk na priporočilo svojih zdravnikov sklenil, da odpotuje prahodni teden na daljši oddih v inozemstvo, najbrže na francosko riviero.

20 letnica Luegerjeve smrti

Dunaj, 10. marca. n. Krščanska socialna stranka je priredila večer ob dvajsetletnici smrti svojega ustanovitelja in najpopularnejšega dunajskega župana dr. Luegerja spominsko mašo v votivni cerkvi, katere so se udeležili zvezni predsednik Miklas, zvezni kancler dr. Schober ter vsi krščanskosocialni mandatarji in politiki. Načelnik dunajskih krščanskih socialcev, poslanec Kunschak je imel na množico nagovor, v katerem je označil kot neutemeljivo hrepenenje vseh krščanskih socialcev, da bi si mesto Dunaj zopet priporili od socialnih demokratov. Po cerkveni službi je prišlo na trg do mučnega incidenta. Prireditelji so hoteli potom zvočnikov zaigrati Heydnovo zvezno himno. Tovarna za gramofonske plošče pa je poslala ploščo, na kateri je bila na eni strani Heydnova himna, na drugi strani pa Kienzlova himna. Operater pa se je zmotil in je sprožil Kienzlovo himno. Množica je videla v tem politično provokacijo, ker tudi pri govoru poslanca Kunschaka zvočniki niso funkcionirali ter je Kunschak govoril samo najbližji okolici. Policija je morala z največjim naporom ščititi zvočne naprave.

Capetown, 10. marca. AA. V Rawsonvillu je bilo v spopadu med Evropeci in domačini ranjenih 9 Evropecev in več domačinov.